

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita	
Fakulta	Ekonomicko-správní fakulta
Obor řízení	Ekonomie
Uchazeč	Mgr. Ing. Petr Wawrosz, Ph.D.
Pracoviště uchazeče	Katedra ekonomie a mezinárodních vztahů Vysoká škola finanční a správní
Habilitační práce (název)	<i>Korupce v redistribučním prostředí - Česká republika, Evropa, svět.</i>
Oponent	doc. Ing. Zuzana Kučerová, Ph.D.
Pracoviště oponenta	Provozně ekonomická fakulta Mendelova univerzita v Brně

Text posudku

Aktuálnost tématu, jeho náročnost

Autor práce si zvolil téma, jež je aktuální. Prací na podobné téma vzniká v současné době řada, avšak autor se pokusil zaujmout vlastní přístup. Zpracování textu se jeví po praktické stránce jako relativně přínosné. Náročnost zvoleného tématu odpovídá požadavkům kladeným na habilitační práci.

Cíl a jeho naplnění

Cíl práce je definován v úvodu práce. Hlavním cílem práce je „...*popsat fenomén korupce v jeho co největší komplexnosti*“. V souvislosti s takto definovaným cílem si následně autor práce stanovil řadu (zřejmě výzkumných) otázek, na něž se v textu práce snaží odpovídat. Cíl práce i otázky jsou definovány srozumitelně. Jen je třeba upozornit na skutečnost, že není vhodné definovat cíl práce jako „*popis*“, jelikož se jedná o jednu z metod, kterými se autor práce snaží cíle dosáhnout. S ohledem na to, že se jedná o habilitační práci, však není cíl nikterak ambiciózní, a naopak působí až příliš povrchně. Je však možné konstatovat, že byl cíl práce z větší míry naplněn. Přesto však shledávám částečný nesoulad mezi cílem a obsahem práce, což je právě důsledkem výše uvedené nedostatečné definice cíle práce.

Obsahová část práce, struktura práce

Práce má celkem devět kapitol. První kapitolou je úvod, ve kterém se autor pokouší objasnit motivaci ke zpracování tématu, definici cíle práce a formulaci řady (zřejmě výzkumných) otázek. Úvod nemá zcela standardní strukturu obvyklou pro vědecké práce a rovněž není zcela zřejmé, v čem by měla být práce přínosná. Vše by bylo vhodné objasnit během obhajoby práce.

Druhá kapitola se zabývá teoretickým vymezením pojmu korupce a její klasifikací, rozlišením korupce v soukromém a veřejném sektoru a způsoby jejího měření. Na s. 59 uvádí autor výčet několika indikátorů sloužících k měření korupce. Autor sám poznamenává, že jejich výčet

není úplný (viz pozn. pod čarou 194). Samotný text věnovaný způsobům měření korupce čítá cca tři strany (boxy v to nepočítaje), což je relativně málo. Vzhledem k tématu práce by tedy bylo žádoucí tuto subkapitolu více rozvést a např. uvést minimálně všechny tři základní indikátory publikované organizací Transparency International.

Ve třetí kapitole je detailně vysvětlen pojem korupce z pohledu vybraných ekonomických teorií, a to teorie zastoupení a teorie vyhledávání renty. Autor zde na s. 63 uvádí, že se nejedná „...o rozbor všech ekonomických teorií, nýbrž vybraných – takových, které se korupcí systematicky zabývají“. Žádná jiná ekonomická teorie se již korupcí skutečně nezabývá? Čtenář může nabýt dojmu, že nikoliv. Z jakého důvodu se v této kapitole věnuje autor právě těmto teoriím a jejich pohledu na problematiku korupce, když pátá a šestá kapitola jsou pak věnovány dalším dvěma teoriím (institucionální ekonomie a teorie redistribučních systémů) a jejich specifickému přístupu k tomuto tématu, přičemž ve třetí kapitole nejsou právě tyto dvě teorie zmíněny? V úvodu sám autor ke struktuře práce uvádí, že ve třetí kapitole „...studie rozebírá, jak se na korupci dívá ekonomická teorie, konkrétně ...teorie zastoupení a teorie dobývání renty“. Následně autor uvádí, že „Pátá kapitola se dívá na korupci pohledem institucionální ekonomie...“ a „Šestá kapitola se na korupci dívá pohledem teorie redistribučních systémů...“. Za třetí kapitolu je však najednou včleněna kapitola čtvrtá, kde se autor věnuje vybraným faktorům, jež napomáhají vzniku korupce, čímž je tento blok práce narušen. Je na zvážení, zda by tato kapitola neměla být zařazena hned za druhou kapitolu věnující se pojmu korupce. V tomto ohledu tak struktura práce postrádá logiku.

Obsahem sedmé kapitoly jsou specifika korupce v Česku, a to s využitím institucionální ekonomie. Z hlediska času autor začíná analýzu ve druhé polovině 17. století a pokračuje systematicky obdobími 1938–1948, 1948–1968, 1969–1989 a po roce 1989.

V osmé kapitole jsou hodnoceny struktury, jež jsou založeny na vzájemném krytí porušování obecně přijatelných zásad, jež pak vedou k existenci korupce. Autor se detailně věnuje pojmům korupční sítě, poziční investování apod., přičemž uvádí konkrétní příklady z praxe v Česku.

V deváté kapitole pak autor uvádí možnosti, jak je možné s korupcí bojovat s tím, že konkrétně zmiňuje opatření provedená v Hongkongu a Singapuru.

Poslední kapitolou je závěr. Autor zde shrnuje závěry provedených analýz a uvádí jistá doporučení či návrhy pro tvůrce hospodářské politiky.

Na tomto místě je nutné konstatovat, že obsah práce není zcela v souladu s cílem práce a názvem práce. Autor na s. 9 uvádí, že „studie se primárně zaměřuje na Českou republiku“. Vzápětí však přidává další důvod formulace právě takového názvu práce, kdy „ke korupci dochází všude ve světě“, ale pod pojmem „svět“ rozumí praktické zkušenosti s bojem proti korupci téměř výhradně na příkladu Singapuru a Hongkongu (vyjma drobných příkladů na různých místech v textu, např. Box 5.8-1 týkající se zemí Latinské Ameriky). V práci dále postrádám hlubší historické zkušenosti v rámci evropského kontinentu, aby mohlo být opodstatněno užití termínu „Evropa“ v názvu práce (letmé zmínky z praxe vybraných evropských zemích v textu či boxech jsou uváděny nesystematicky na různých místech textu, např. Box 4.1-1 týkající se Švédska). V tomto ohledu tak autorovi chybí jakýsi systematický přístup ke zpracování práce. Z jakého důvodu se autor nezaměřil např. na další transformující se ekonomiky (např. zbývající země V4 či Pobaltské země)?

Vhodnost použitých metod

V práci není uvedena samostatná kapitola či odstavec věnující se popisu metod použitých v práci. Autor na různých místech práce zmiňuje použití metody deskripce, komparace či analýzy a syntézy. V práci nejsou použity žádné ekonometrické či statistické metody, autor ani nepracuje s ekonomickými daty.

Použité metody odpovídají stanovenému cíli práce.

Formální stránka práce

Po formální stránce je práce v pořádku, a to až na několik drobných překlepů a gramatických chyb. V práci se objevuje pár drobných citačních nepřesností, zejména se jedná o neúplné údaje v případě přímých citací (je nutné uvádět i číslo strany). Závěrečný seznam literatury také není zcela v souladu s citační normou ČSN ISO 690 (01 0197) platnou od 1. 4. 2011. Kromě toho je diskutabilní, zda by se v habilitační práci měly vyskytovat zdroje typu Aktualne.cz, Idnes.cz, Isport.cz, Novinky.cz apod.

Tabulky a boxy obsahují veškeré potřebné náležitosti a jsou většinou dostatečně vypovídající.

Práce je psána srozumitelným jazykem, je zřejmé, že autor se danou problematikou dlouhodobě zabývá a v problematice se orientuje.

Co je však nutné práci vytknout, je až příliš vysoký počet poznámek pod čarou (celkem 1053), kdy místy je text jimi doslova zahlcen. Pro práce v oboru ekonomie není tento typ psaní textu příliš standardní a výrazně zhoršuje čtenářův komfort a narušuje plynulost textu. Rovněž několikastránkové boxy by bylo vhodné uvádět raději v přílohách (které práce vůbec neobsahuje).

Přínos habilitační práce

Přínos habilitační práce není v práci explicitně zdůrazněn, ale je možné jej nalézt především v systematickém shrnutí „*fenoménu korupce*“ prizmatem vybraných teorií s aplikací na podmínky České republiky.

Habilitační práce by měla přinášet nové vědecké poznatky. Z dané práce doslova číší autorova dobrá orientace v tématu a je zjevná skutečnost, že musel prostudovat velké množství literatury (viz seznam použité literatury). Na druhé straně se jedná o práci kompilačního charakteru bez jakékoliv empirické analýzy, navíc ne zcela logické struktury. Je samozřejmě věcí diskuse, zda mají práce v oboru ekonomie za každou cenu obsahovat empirickou analýzu. Nicméně v předložené podobě je práce spíše přehledovou studií než vědeckým pojednáním.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce

V rámci obhajoby habilitační práce by se autor mohl pozastavit nad následujícími body:

- Na s. 287 v Boxu 9.2-2 autor cituje Klímu (2015) a jeho návrhy na úpravu politického systému. V bodě č. 3 se jako jedno z pravidel úpravy pravidel pro fungování politických stran uvádí, že zákon o politických stranách by měl: „*Posílit pravomoci centrálních*

orgánů: tyto orgány by měly mít pravomoc za transparentních podmínek rušit místní organizace, schvalovat lídry a vyškrtnout kandidáty u nejružnějších voleb.“ Ztotožňuje se autor práce s tímto návrhem a nedomnívá se, že by se tímto opatřením opět otevíral prostor ke vzniku korupce? Je centralizace a zásahy „shora“ opravdu řešením? Nemohou tyto zásahy vést k situaci, kdy bude kandidát, jenž vzešel z demokratických voleb v rámci místní organizace, centrálnímu vedení strany nepohodlný, a proto bude z kandidátky vyškrtnut a na jeho místo bude uveden jiný, centru konvenující, kandidát? Jak je možné zajistit existenci „transparentních podmínek“? Existují konkrétní úspěšné příklady v praxi?

- Na s. 297 a dále autor vysvětluje princip přenesené ceny. Nejedná se však o jistou formu redistribuce a nemůže nastat situace, kdy:
 - 1) proces přidělování úvěrů bude novou příčinou vzniku korupce (bankovní úředník dostává do rukou novou pravomoc, a to schvalovat úvěr na jiném než tržním principu, kdy jsou pravidla bonity klienta jasně definována a proces přidělování úvěrů je transparentní) a
 - 2) princip splácení úvěrů dle výše příjmu dlužníka dosaženého v budoucnosti povede k tendenci zatajování části příjmů?

Závěr

Habilitační práce Mgr. Ing. Petr Wawrosze, Ph.D. „*Korupce v redistribučním prostředí - Česká republika, Evropa, svět*“ **splňuje – nesplňuje** požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Ekonomie.

V Brně dne 2. 8. 2017